

MOTIVATION IN LEARNING MUSICAL INSTRUMENT IN THE CONTEXT OF SELF-DETERMINATION THEORY

Anastas Mihaylov

Southwest University "Neofit Rilski", Blagoevgrad, Bulgaria anastas3@gmail.com

Abstract: The relation between motivation and education is a subject of numerous different researches. In spite of that there is a lack of overall concept giving a solid theoretical foundation for building motivation of learning musical instrument. The aim of the article is to fill the gap presenting an overview of a Self-determination theory (SDT) as an approach to building a stable motivation in music education. As a contemporary macro theory of motivation SDT examines the nature and sources of human motivation. Article describes the key components of the theory- notion of basic psychological needs, the concept of intrinsic and extrinsic motivation. Relation of motivation with autonomy, competence and relatedness is also discussed. The study puts accent on transformation of the extrinsic into intrinsic motivation, the stages of that process and the application of Self-determination theory in musical education. Results are presented as the basis for future research in the field focusing on perspectives for creating a model for building a stable motivation of learning musical instrument.

Keywords: learning music instrument, motivation, self-determination theory

МОТИВАЦИЯ ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО МУЗИКАЛЕН ИНСТРУМЕНТ В КОНТЕКСТА НА ТЕОРИЯ ЗА СЕБЕОПРЕДЕЛЯНЕТО

Анастас Михайлов

Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград, България, anastas3@gmail.com

Резюме: Връзката между мотивация и обучение е предмет на многобройни изследвания. Въпреки това липсва цялостна концепция даваща теоретична основа за целенасоченото изграждане на мотивация за обучение по музикален инструмент. Цел на настоящата разработка е да запълни тази липса като използва подхода на теорията за себеопределянето. Като съвременна мотивационна макро теория, теорията за себеопределянето дава обяснение на природата и източниците на човешката мотивация. Статията представя някои ключови понятия- основните психологически потребности, концепцията за външната и вътрешната мотивация. Изследва връзката на мотивацията с автономността и компетентността, както и влиянието на основните психологически потребности върху мотивацията за обучение. Поставя акцент върху трансформирането на външната мотивация във вътрешна, етапите на този процес и практическото приложение на теорията за себеопределянето в музикалното обучение. Резултатите от настоящото изследване предлагат перспектива за бъдещи изследвания в тази област и разработване на модел за изграждане на устойчива мотивация за обучение по музикален инструмент.

Ключови думи: обучение по музикален инструмент, мотивация, теория за себеопределянето

УВОД

Въпросът за мотивацията е ключов за разбиране на причините поради които хората избират да изучават определен музикален инструмент. Какво се случва обаче след като този избор е направен? Как първоначалният интерес да бъде запазен и развит така, че да се достигне до една устойчива мотивация? Настоящото изследване търси отговор на въпроса използвайки парадигмата на теорията за себеопределянето като основа за изграждането на устойчива мотивация за обучение по музикален инструмент.

Теорията за себеопределянето (SDT) застъпва становището, че хората по природа са любопитни същества с естествена любов към ученето и желание да интернализират нови знания от обкръжаващата ги среда. (Niemece&Ryan, 2009) SDT се базира на концепта на организмичната диалектика- термин използван за описание на вътрешноприсъщата човешка предразположеност към психично здраве и тресоциално благополучие и тенденцията на хората да развиват идентичността си към обединяване със собственото чувство за „аз“ (Ryan& Deci, 2002)¹¹¹.

111 Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2002). Overview of self-determination theory: An organismic dialectical perspective. In E. L. Deci & R. M. Ryan (Eds.), Handbook of self-determination research (pp. 3–33). Rochester, NY: University of Rochester Press.

ОСНОВНИ ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ПОТРЕБНОСТИ

SDT се базира на концепцията за психологическите потребности като ключов фактор за човешката мотивация. Теорията определя основните потребности като универсални вътрешноприсъщи психологически нужди от определящо значение както за психологическото, така и за социалното здраве, развитие и благополучие на индивида. Според SDT съществуват три основни потребности- от автономност (autonomy), компетентност (competence) и свързаност (relatedness). Deci and Ryan (1994)¹¹² резюмират тези потребности по следния начин: „хората са вътрешно мотивирани да се чувстват свързани с другите в социалната среда (relatedness), да функционират ефективно в нея (competence) и да имат преживяване за собствената инициатива в този процес”. Докато другите потребности могат да бъдат разглеждани индивидуално, тези три са концептуално обединени и могат да се разглеждат единствено в тяхната взаимовръзка. (Ryan & Deci, 2000)¹¹³.

Компетентност (Competence)

Потребността от компетентност се изразява в желанието на човек да се справя добре, да бъде ефективен както в реализирането на уменията и способностите си, така и в интеракциите си със социалната среда (Elliot at all., 2002). В сферата на музикалното обучение компетентността може да бъде разглеждана като преживяването на ученика за успешно справяне със задачите, увереността в собствените му способности да овладее музикалния инструмент и преживяването му за перспектива.

Темата за характера на музикалните способности е обект на различни проучвания и дебати. Обособени са две становища. Едното застъпва идеята за генетично вродените музикалните способности (т.нар. фиксирана ориентация) докато второто акцентира върху ролята на средата за развитието им (ориентация към майсторство). Проучванията на Нейл и Слобода показват, че децата с ориентация към майсторство имат по-добри постижения от тези с фиксирана ориентация. Изследванията показват, че за постигането на едно и също ниво на изпълнение децата с фиксирана ориентация имат нужда от два пъти повече време за упражнения, което говори за това че тяхната ефективност е по-ниска отколкото при тези с ориентация към майсторство. (цит. по Evans, 2015)¹¹⁴ Както посочихме по-горе основните психологически потребности могат да бъдат разглеждани единствено в тяхната взаимовръзка. В този случай преживяването за компетентност е пряко свързано както с преживяването за успех, така и с осъзнаване значението на лична инициатива за постигането му, което стои в основата на следващата основна психологическа потребност.

Автономност (Autonomy)

В ежедневието език автономността се разбира най-често като свобода, независимост. Теорията за себеопределянето дава по-конкретно определение на понятието. Автономното поведение е конгруентно с преживяването за „аз”, произлиза от личната воля и е резултат от собствен избор. То е обратното на контролираното поведение. В сферата на обучението подкрепата на автономността често се бърка с някаква лежерна, без определена форма структура на обучение, следваща желанието на ученика. Напротив, ясна структура може да подкрепи удовлетворяването на потребността от компетентност. (Evans, 2015)¹¹⁵

Музикално обучение традиционно не отделя специално внимание на подкрепата на автономността на ученика. Материала често е предварително определен било от някаква школа по инструмента, било от изпити или конкурси за които има определени изисквания. Задачите, върху които учениците следва да работят до следващия урок, също не предполагат много възможности за избор. Често дори репертоарът е предопределен от някакви външни за ученика фактори. Така практически ученикът има незначително влияние върху процеса на обучение и в известна степен се превръща в обект на обучението, вместо да бъде пълноправен субект в този процес. Въпреки това обаче преподавателския стил и ясна структура могат да бъдат ориентирани към подкрепа на чувството за автономност и да съдействат за удовлетворяването на тази потребност. Основните методи за това са внимателната, целенасочена и последователна обратна връзка, стилът на поставяне на задачите, личният избор на ученика между различни начини за изпълнението им.

Свързаност (Relatedness)

112 Deci, E.L. and Ryan, R.M. (1994). Promoting Self Determined Education. Scandinavian Journal of Educational Research. 38, 3-41.

113 Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). The darker and brighter sides of human existence: Basic psychological needs as a unifying concept. Psychological Inquiry, 11, 319-338.

114 Evans P., (2015). Self-determination theory: An approach to motivation in music education. Musicae Scientiae, 2015, Vol. 19(1) 65-83

115 Пак там, стр. 70

Хората имат естествена склонност да формират връзки с другите. Средата, която подкрепя потребността от свързаност е тази, която предоставя възможност за връзка с другите по начин който е еднакво удовлетворяващ за всички. Свързаността не е мотив за извличане на ползи от общуването с другите. Тя е израз на нуждата от топлина, близост, принадлежност и приемане от другите. В контекста на обучението по музикален инструмент се реализират различни социални връзки, включително между учителя и ученика, между учителя и родителите, между родителите и ученика, между съученици и приятели. Следователно връзката на потребността от свързаност с музикалното обучение е повече от очевидна. (Evans, 2015)¹¹⁶ Музиката сама по себе си също е основа за различни социални интеракции- участие в групи, концертни изяви. При всички случаи обаче чувството за доверие и приемане е ключов аспект на нуждата от свързаност без която удовлетворяването на потребностите от компетентност и автономност биха били значително затруднени.

ВЪТРЕШНА И ВЪНШНА МОТИВАЦИЯ (Intrinsic and Extrinsic Motivation)

В една от ранните си публикации през 1985¹¹⁷ Ryan & Deci изследват връзката между правенето на нещо защото е интересно и приятно само по себе си (вътрешна мотивация) и правенето на нещо по причини различни от самата задача (външна мотивация). В последствие разширява това традиционно дихотомно делене като се концентрират върху процеса на интериоризиране на външната мотивация и превръщането на външните регулатори на поведение във вътрешни. Така в зависимост от степента на влияние на поведението от външни или вътрешни регулатори се обособяват четири подтипа външна мотивация:

Външна регулация (external regulation) – поведението на индивида е обусловено от външната среда, въздействаща обикновено чрез външни награди или заплаха от наказание.

Интроецирана регулация (introjected regulation) е близка до външната, но наградите или страха от наказание са интериоризирани от личността. Най-често свързани с този подтип чувства са гордост, срам, страх,

Идентифицирана регулация (Identified regulation) е първата степен на поведение в която индивида идентифицира важността и значението на дейността за изграждане на собствената му личност. Индивидът има преживяването, че поведението му е регулирано от самия него.

Интегрирана регулация (Integrated regulation) е най-вътрешната форма на външната мотивация. Индивидът не просто идентифицира важността на поведението, ориентирано към определена цел, като личностно значимо, но е интегрирал тази регулация и цели като част от личността си, от преживяването си за „аз“

ВЪНШНА И ВЪТРЕШНА МОТИВАЦИЯ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МУЗИКАЛЕН ИНСТРУМЕНТ

Много ученици изучават музика поради външни причини. Било защото родителите им настояват, или приятелите им се занимават с това, или просто за да се занимават с нещо в свободното си врем. Има и такива, които харесват определен инструмент, или с лекота измислят песни и мелодии и така родителите им се насочват към търсенето на учител. И двата случая изискват познание и внимателно отношение на учителя към мотивацията на ученика. Използването на външни регулатори като прекомерни похвали, изисквания и контролиращо поведение на учителя могат да обезкуражат вътрешно мотивираните студенти и да ги подтикнат към външни награди. Същите стъпки обаче би могло да се окажат полезни за външно мотивираните ученици и да допринесат за постепенното интериоризиране на тяхната мотивация.

Външните мотиватори са често използвани в музикалното обучение. Те са предпочитани от много от родителите, които с различни награди мотивират децата си към определено желано поведение. Учителите също намират различни награди за децата когато се упражняват в къщи. Теорията за себеопределянето може да предизвика неразбиране у много от учителите, които имат дългогодишни наблюдения върху прилагането на външните стимули в многобройни конкретни ситуации. Наистина външните стимули имат ефект в момента, но те възпрепятстват процеса на интериоризиране на мотивацията за изучаване на музикален инструмент и интеграцията ѝ от индивида. Изместването на вътрешната ценност на задачата сама по себе си към външни фактори в дългосрочен план има неблагоприятни последици за ученика. Изследване¹¹⁸ на

¹¹⁶ Evans P., (2015). Self-determination theory: An approach to motivation in music education. *Musicae Scientiae*, 2015, Vol. 19(1) 65–83

¹¹⁷ Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour*. New York: Plenum Press

¹¹⁸ Faulkner, R., Davidson, J. W., & McPherson, G. E. (2010). The value of data mining in music education research and some findings from its application to a study of instrumental learning during childhood. *International Journal of Music Education*, 28, 212–230.

157 деца изучаващи музикален инструмент наблюдава ефекта при тези, чийто родители използват външни стимули като материални награди или гледане на телевизия в замяна на упражнения на съответния музикален инструмент. Никое от тези деца не продължава заниманията си след първата година, няма данни в последствие като възрастен да е продължило да свири на някакъв инструмент.

Познаването на типовете мотивация и техния израз в контекста на музикалното обучение е от голямо практическо значение за учителя по музикален инструмент. Измерването на мотивацията е обект на много изследвания, но в практиката се налага учителите да се ориентират спрямо това, което наблюдават в процеса на музикално обучение.

Какви са белезите, по които могат да се разграничат типовете мотивация? В изследването си от 2015 Evans¹¹⁹ разглежда конкретния израз на различните типове в процеса на музикално обучение. За пример използва мотивацията за редовно свирене на музикален инструмент.

В зависимост от степента, в която личността регулира поведението си най-ниската степен на мотивация е т.нар. амотивация, липса на мотивация. Свързва се с изразите „Няма защо да се свири”. „Безсмислено е да се упражнявам, и без това не съм добър музикант”, „Не разбирам защо трябва да свири”

Следваща степен е външната регулация, при която мотивите са изцяло свързани с външни награди или страх от наказание. Асоциира се с изразите „Ще си имам неприятности ако не свири”, „Свири защото майка ми казва да го правя”, „Избрах музиката защото изглежда лесна”

Интроецирана регулация се свързва с чувствата гордост, неудобство, срам, както и преживяване за социално одобрение при свирене на музикалния инструмент. Намира израз в „Ще се чувствам зле ако не свири”, „Упражнявам се и съм горд от себе си, че го правя”, „Семейството ми ще мисли, че съм добро дете ако свири”

Идентифицираната регулация е свързана с разбирането на стойността и важността на поведението за личността. „Важно е за мен да свири”, „Не обичам много да се упражнявам, но това ще ми помогне да изсвири тази трудна пиеса”

Интегрираната регулация като най-близка до вътрешната се характеризира с интегриране на външните регулатори на поведение и превръщането им в част от личността. Намира израз в „Знам, че ако искам един ден да съм много добър музикант трябва да се свири много”, „Упражнявам се защото музиката е най-важното нещо за мен”.

При вътрешната регулация поведението е мотивирано от самата музика, удоволствието от нея, желанието да свириш на музикален инструмент. „Обичам да се упражнявам на моя инструмент”, „Харесва ми да свири тази пиеса”, „Обичам звука на инструмента ми”

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изучаването на музикален инструмент е дълъг процес изискващ стабилна, устойчива във времето мотивация. Въпросът как учители и родители да мотивират учениците да свирят често е обект на заблуди. Много стратегии, използвани от родители и учители са според мотивационната теория за себеопределянето са неефективни и могат да повлияят на мотивацията по нежелан начин. Според SDT наапример съблазняването с външни награди или налагането на наказания, окуражаването с прекомерни похвали, неглижирането на автономността и компетентността на ученика могат да бъдат не просто неефективни, но и дълбоко увреждащи мотивацията за занимания с музика. Въпреки необходимостта от повече специализиран изследвания изглежда ясно, че мотивацията за изучаване на музикален инструмент се изгражда в рамките на обкръжаваща среда, която подкрепя удовлетворяването на основните психологически потребност от компетентност, автономност и свързаност. Теорията за себеопределянето предлага теоретична основа за изследвания в сферата на мотивацията за изучаване на музикален инструмент. Настоящата статия описва някои от основните конструкти на SDT и нейното приложение за изграждане на устойчива мотивация за обучение по музикален инструмент.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2002). Overview of self-determination theory: An organismic dialectical perspective. In E. L. Deci & R. M. Ryan (Eds.), *Handbook of self-determination research* (pp. 3–33). Rochester, NY: University of Rochester Press.

¹¹⁹ Evans P., (2015). Self-determination theory: An approach to motivation in music education. *Musicae Scientiae*, 2015, Vol. 19(1) 65–83

- [2] Deci, E.L. and Ryan, R.M. (1994). Promoting Self Determined Education. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 38, 3-41.
- [3] Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour*. New York: Plenum Press
- [4] Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). The darker and brighter sides of human existence: Basic psychological needs as a unifying concept. *Psychological Inquiry*, 11, 319–338.
- [5] Evans P., (2015). Self-determination theory: An approach to motivation in music education. *Musicae Scientiae*, 2015, Vol. 19(1) 65–83
- [6] Faulkner, R., Davidson, J. W., & McPherson, G. E. (2010). The value of data mining in music education research and some findings from its application to a study of instrumental learning during childhood. *International Journal of Music Education*, 28, 212–230.

